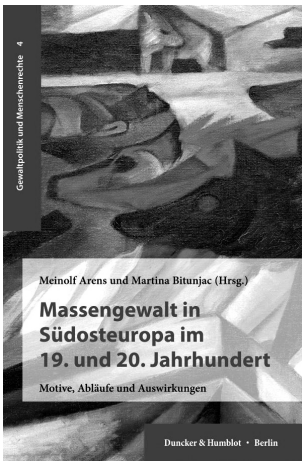

др Милан Радовановић, дипл. историчар
Београд

Друштвена историја у фокусу XXXIX

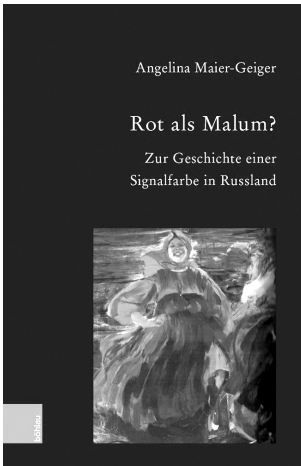

Arens, Meinolf (Hrsg.); Bitunjac, Martina (Hrsg.), *Massengewalt in Südosteuropa im 19. und 20. Jahrhundert: Motive, Abläufe und Auswirkungen*, Dunker & Humblot, Berlin 2021, 260 S.

Простор Југоисточне Европе је, целим током деветнаестог и двадесетог века, дефинисало стално друштвено превирање које се периодично манифестовало кроз конфликте и насиље. Од првобитних побуна, које су попримиле облик покрета за национално ослобођење, преко ослободилачких ратова и Балканских ратова, Првог светског рата, режимске репресије и терористичких акција у међуратном периоду, закључно са делатношћу колаборациониста и окупатора током Другог светског рата, односно репресије послератне комунистичке државе, чини се да је сваки преломни тренутак двестогодишњег периода коме су посвећени радови сакупљени у овом зборнику, без изузетка, био обележен насиљем. Аутори десет радова себи су поставили свега неколико основних питања – који су његови узроци, како се одиграло и које су најважније последице насиља у контексту којим су се бавили. Прилози су, по географском принципу, груписани у три већа поглавља. Прво је посвећено насиљу, развоју пљачкашке привреде и терору на југу Балкана. Друга се целина бави надређеном темом насиља, његових последица и интерпретација на простору Југославије и Јадрана. Коначно, трећу целину чине прилози који се тичу различитих аспеката етнополитичког насиља и Холокауста на простору Подунавља и Закарпатја. Уредници овог зборника су Мајнорф

Аренс, директор Међународног института за права народности и регионализам (Internationales Institut für Nationalitätenrecht und Regionalismus), и Мартина Битуњац, предавач при Историјском институту, Универзитета у Потсдаму.

Maier-Geiger, Angelina, *Rot als Malum? Zur Geschichte einer Signalfarbe in Russland*, Böhlau-Verlag, Köln 2021, 402 S.

Друштвене науке у последњих неколико деценија све више фасцинира симболика боја и улога коју оне играју у дефинисању друштвено-политичких и идеолошких контекста. Као репрезентативан симбол једне од идеологија које ће у другој половини двадесетог века учествовати у подели хладноратовског света, далеко највећу пажњу истраживача, у овом смислу, привлачи црвена боја. Ангелина Мајер-Гајгер, научни сарадник Универзитета у Бамбергу, у овој се монографији осврће на симболично значење и начин на који је црвена боја користи и контекстуализује у оквирима руске културе, посебно се осврћући на руску књижевности. Ауторка, наиме, демонстрира да руска књижевност црвеној боји приписују значење сасвим супротно ономе које јој се приписује у оквирима руске уметности, рукотворина, иконописа и политике. Стварајући отклон од традиционалног тумачења, књижевност у Русији црвену боју доживљава као симбол зла. Сходно томе, начин на који се црвена боја користи у руској књижевности представља својеврсно негирање руске културе и традиције у целини. Своју основну тезу, ауторка поткрепљује анализом неких од најзначајних књижевних дела на руском језику.

Dennis Dierks

Nationalgeschichte im
multikulturellen Raum

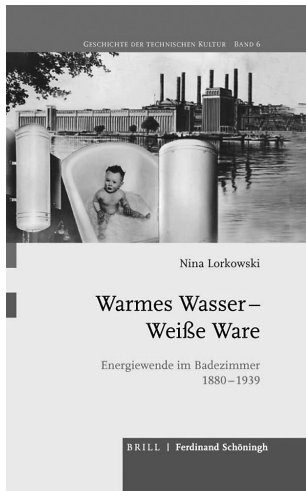
Dierks, Dennis, *Nationalgeschichte im multikulturellen Raum: Serbische Erinnerungskultur und konkurrierende Geschichtsentwürfe im habsburgischen Bosnien-Herzegowina 1878–1914*, V&R unipress, Göttingen 2021, 390 S.

Грађанским друштвом деветнаестог века у потпуности је доминирала идеја изградње нације и националне државе. Национална историја као дисциплина развила се у функцији остваривања овог крајњег циља и била преvasходно посвећена проналажењу одговарајућег утемељења за националне тежње у дубокој прошлости, односно пружању легитимитета аспирацијама националног покрета у погледу одређених територија и тамошње становништво. Произведен је систем идеја и мотива који ће касније бити популаризован кроз систем школовања и различите манифестације. У овој се публикацији развој овог основног модела разматра на комплексном примеру Босне и Херцеговине у периоду између Берлинског конгреса и почетка Првог светског рата. Централну тему представља развој националне историје у окружењу дефинисаном мултикултуралношћу и мултиконфесионалношћу, односно оптерећеном динамичном интеракцијом различитих култура сећања. Аутор се преvasходно бави перспективом српског грађанства у хабзбуршкој Босни и Херцеговини. Денис Диркс је студирао историју, исламистику, туркологију и славистику у Мајнцу, Дижону и Бечу, а тренутно ради као научни сарадник на универзитету Фридрих Шилер у Јени.

Merten, Thomas, *Die Shoah im Comic seit 2000: Erinnern zeichnen*, DeGruyter, Berlin – Boston 2021, 357 S.

Томас Мертен, студент докторских студија и истраживач-сарадник при Одељењу за немачки језик и књижевност, Универзитета у Хамбургу овом публикацијом настоји да пружи одговор на питање како се Холокауста сећа прва генерација унутар јеврејске заједнице која га није запамтила, нити је о страдању Јевреја у Другом светском рату била у прилици да слуша од чланова својих породица који су га преживели. Као својеврсни наговештај модела сећања који би у будућности могао да постане доминантан, аутор анализира стрипове и графичке новеле настале у претходних двадесет година, које тематизују Холокауст. У њиховој анализи инсистира на неколико специфичности. Док су деца појединаца који су преживели Други светски рат сећање на догађаје којима нису сведочили одржавала кроз однос са родитељима, следећа генерација страдање у Холокаусту доживљава посредно. Млади аутори сведочанства из прошлости измештају у садашњост и на тај начин се са њима саживљавају. Њихова се анализа заснива на дистанци, а не на блискости догађајима којима се баве и није фокусирана на само страдање, већ на његове актуелне манифестације. У овом је смислу ближа доживљају Холокауста какав је својствен читавој генерацији. Монографија нуди кратку систематизацију савремених токова развоја ове специфичне теме у форми стрипова и графичких новела и кратку теоријску основу за даље разматрање стрипа и графичке новеле као форми сећања.

Lorkowski, Nina, *Warmes Wasser – Weiße Ware: Energiewende im Badezimmer 1880–1939*, Brill, Ferdinand Schöningh Verlag, Paderborn 2021, 374 S.

Технолошке иновације краја деветнаестог и почетка двадесетог века на драматичан су начин промениле свакодневицу. Вероватно најдугорочније последице у овом је смислу имала електрификација просечног домаћинства. У овој публикацији Нина Лорковски, научни сарадник на Техничком универзитету у Берлину, питања везана за електрификацију и потрошњу електричне енергије у немачким домаћинствима крајем деветнаестог и у првој половини двадесетог века разматра на примеру одржавања личне хигијене. Ауторка процес инсталације уређаја за загревање воде анализира као парадигму за темељне промене до којих је дошло у начину становања и снабдевања електричном енергијом, а у ширем контексту друштвених, економских и правних последица до којих је довео. На почетку посматраног периода у немачким домаћинствима није било купатила, сходно томе ни потребе за уређајима за загревање воде, али се већ интензивно почела разматрати могућност њиховог увођења. У годинама које су уследиле формирана је повратна спрега између произвођача и потрошача. Искуства са системима електрификације и дистрибуције топле воде директно су водила њиховом даљем усавршавању и стварању конкуренције између различитих произвођача у настојању да удовоље све већим потребама просечне породице.